

47. გელათის მონასტერი (საქართველო) (C 710bis)

მსოფლიო მემკვიდრეობის ნუსხაში შეტანის წელი 1994

კრიტერიუმები (iv)

მსოფლიო მემკვიდრეობის საფრთხეში მყოფი ძეგლების ნუსხაში შეტანის წელი (წლები) 2010-2017

შეუქცევადი ჩარევები ზაგრატის ტაძრის კონსტრუქციის ძირითადი რეკონსტრუქციის ფარგლებში

კომიტეტის წინა გადაწყვეტილებები იხ. გვერდი: <http://whc.unesco.org/en/list/710/documents/>

საერთაშორისო მხარდაჭერა

დამტკიცებული მოთხოვნები: 0

დამტკიცებული თანხა: USD 0

დეტალებისთვის იხ. გვერდი: <http://whc.unesco.org/en/list/710/assistance/>

იუნესკოს ბიუჯეტგარეშე ფონდები

არ არის ცნობილი

წინა მონიტორინგის მისიები

2003 წლის ნოემბერი, 2008 წლის ივნისი, 2010 წლის მარტი, 2012 წლის აპრილი: მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრის / ICOMOS (ძეგლებისა და ღირსშესანიშნავი ადგილების საერთაშორისო საბჭო) ერთობლივი რეაქტიული მონიტორინგის მისიები; 2014 წლის ოქტომბერი: გელათის მონასტერზე ICOMOS-ის ტექნიკური შეფასების მისია; 2015 წლის იანვარი: ICOMOS-ის საკონსულტაციო მისია

ძეგლზე გავლენის მქონე ფაქტორები, მითითებული წინა ანგარიშებში

- ძეგლების ინტერიერისა და ექსტერიერის საკონსერვაციო სამუშაოების ზოგადი საჭიროება
- გელათის მონასტრის გარეთ ვიზიტორთა ცენტრის მშენებლობა
- ზაგრატის ტაძრის სტრუქტურის ძირითადი რეკონსტრუქცია (დასრულებულია)
- არასაკმარისი კოორდინაცია საქართველოს ეკლესიასა და ეროვნულ ხელისუფლებას შორის (საკითხი გადაწყვეტილია)
- კოორდინირებული მართვის სისტემის არარსებობა (საკითხი მოგვარებულია)
- წყალი (წვიმა და მიწისქვეშა, გრუნტის წყლები)

საილუსტრაციო მასალისთვის იხ.: <http://whc.unesco.org/en/list/710/>

მიმდინარე საკონსერვაციო პრობლემები

2019 წლის 29 ნოემბერს მონაწილე სახელმწიფომ წარადგინა ანგარიში კონსერვაციის მდგომარეობის შესახებ, რომლის რეზიუმეც შეგიძლიათ იხილოთ: <http://whc.unesco.org/en/list/710/documents/>. იგი იძლევა ინფორმაციას მონაწილე State of conservation of properties WHC/21/44.COM/7B, p. 1 inscribed on the World Heritage List

სახელმწიფოს მიერ განხორციელებული ღონისძიებების შესახებ მსოფლიო მემკვიდრეობის კომიტეტის 41-ე სესიაზე მიღებული გადაწყვეტილების საპასუხოდ (კრაკოვი, 2017), როგორც ნაჩვენებია ქვემოთ:

- დადგენილია წლიური ბიუჯეტი გრძელვადიანი შენარჩუნების პროგრამებისთვის;
- დასრულებულია სარესტავრაციო და სტაბილიზაციის სამუშაოები;
- დაწყებულია ღვთისმშობლის ეკლესიის სტრუქტურული მდგრადობის უწყვეტი ციფრული მონიტორინგი;
- მიღებულია გადაწყვეტილება, რომ ბერების განთავსება გაგრძელდება ობიექტზე არსებულ საცხოვრებელ სახლში;
- საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის მონაცემთა მართვის გეოსაინფორმაციო სისტემა და GIS პორტალი ღიაა საზოგადოებისთვის;
- საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტოს (NACHP) კულტურული მემკვიდრეობის საბჭოს ფარგლებში დამყარდა მონაწილეობითი პროცესი
- მთავრობის განკარგულების საფუძველზე შეიქმნა საქართველოს მსოფლიო მემკვიდრეობის დაცვის საბჭო, რომელიც მოიცავს დაინტერესებული მხარეების წარმომადგენლობას;
- 2017-2021 წლების მენეჯმენტის გეგმით გათვალისწინებული მართვის კომიტეტი არ არის შექმნილი;
- მონაწილე სახელმწიფო ეძებს დახმარებას მონიტორინგის ინდიკატორების შემუშავებაში.

2020 წლის 4 სექტემბერს მონაწილე სახელმწიფომ მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრს აცნობა, რომ ღვთისმშობლის ეკლესიის ახლად მოწყობილი კრამიტის გადახურვა დაზიანდა, რამაც გამოიწვია წვიმის წყლით დაზიანება, რამაც გავლენა მოახდინა კედლის მხატვრობაზე, მოზაიკასა და ქვის საფუძველზე. ასევე აღინიშნა წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესიაში ტენიანობასთან დაკავშირებული მუდმივი პრობლემები. გადადგმული გამოსასწორებელი ნაბიჯები მოიცავდა შემდეგს:

- კედლის მხატვრობისა და მოზაიკის მონიტორინგისა და ანგარიშგების პროგრამა;
- დროებითად, თუნუქის ფირფიტების დამონტაჟება უშუალოდ ღვთისმშობლის ეკლესიის არსებულ სახურავზე.

მონაწილე სახელმწიფომ დახმარება ითხოვა მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრისა და საკონსულტაციო კომიტეტისაგან ამ საკითხის სასწრაფოდ გადასაჭრელად. მან მიაწოდა დამატებითი ინფორმაცია, მათ შორის წინადადება ღვთისმშობლის ეკლესიაზე დროებითი გადახურვის მოწყობის თაობაზე, რომელზეც ტექნიკური მიმოხილვა წარმოადგინა ICOMOS- მა.

მონაწილე სახელმწიფომ წარმოადგინა დამატებითი დოკუმენტაცია, რომელშიც აღწერილია ICOMOS- ის ტექნიკური მიმოხილვის საპასუხო ქმედებები. 2021 წლის 1 აპრილს მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრთან და საკონსულტაციო ორგანოებთან ონლაინ შეხვედრის შემდეგ, მონაწილე სახელმწიფომ ხაზი გაუსვა, რომ საჭიროა სპეციფიკური ექსპერტიზა სამომავლო გადაუდებელი ღონისძიებების განხორციელებისთვის და შესთავაზა თანამშრომლობის მეთოდოლოგიური დახმარების ჩარჩო.

მონაწილე სახელმწიფომ წამოიწყო მრავალი დადებითი ღონისძიება კომიტეტის წინა გადაწყვეტილებების გადასაჭრელად, რაც მიზნად ისახავდა ძეგლის მართვის სისტემის აღსრულებას, მათ შორის მის მონიტორინგს. სამწუხაროდ, განხორციელებული საკონსერვაციო ქმედებებიდან ყველა წარმატებული არ აღმოჩნდა. ღვთისმშობლის ეკლესიაში ახლახანს მოწყობილი კრამიტის გადახურვების წარუმატებლობამ და წმინდა გიორგის ეკლესიაში ტენიანობის მუდმივმა პრობლემამ გამოიწვია ორივე ეკლესიის კედლის მხატვრობისა და მოზაიკის დაზიანება, რაც უარყოფით გავლენას ახდენს კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის OUV (გამორჩეული უნივერსალური ღირებულება)-ზე. ამიტომ ამ პრობლემების მოსაგვარებლად მისასალმებელია მონაწილე სახელმწიფოს თანამშრომლობა მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრთან და საკონსულტაციო ორგანოებთან.

მონაწილე სახელმწიფოს მიერ გატარებული ქმედება ღვთისმშობლის ეკლესიის გადახურვაზე დროებითი სახურავის მოწყობასთან დაკავშირებით მისასალმებელია, მაგრამ საჭიროა ისეთი გადაწყვეტილება, რომელიც შესაძლებელს გახდის გადახურვებზე არსებული პრობლემების გამოსწორებას ეკლესიის დაცვის პარალელურად. მონაწილე სახელმწიფომ მოამზადა წინადადებები ეკლესიის გადახურვის გასაუმჯობესებლად. აღნიშნული განხილული იყო ICOMOS-ის მიერ, რომლის თანახმად, წმინდა გიორგის ეკლესია სასწრაფოდ უნდა იყოს გადახურული ისე, რომ ნაგებობა დაცული იყოს წვიმისა და თოვლისაგან და ამავდროულად მისცემს საკონსერვაციო სამუშაოების გაგრძელების შესაძლებლობას.

ეს პრობლემები ამძაფრებს ამ ძეგლის მყიფე მდგომარეობას. სამწუხაროა, რომ ეს ვითარება გაჩნდა მას შემდეგ, რაც ეს ძეგლი 2017 წელს მსოფლიო კულტურული მემკვიდრეობის საფრთხეში მყოფ ძეგლთა ნუსხიდან ამოიღეს (გადაწყვეტილება 41 COM 7A.20). კომიტეტის 2017 წლის გადაწყვეტილების ზოგიერთი მოთხოვნა, რომლებიც ეხება ობიექტის საზღვრის მნიშვნელოვან შეცვლას (41 COM 8B.31), ჯერ კიდევ პასუხგაუცემელი რჩება, და რომელთა განხორციელებაც გვთავაზობს მექანიზმებს ასევე ახალი პრობლემების გადასაჭრელად. ეს მოიცავს კონსერვაციის დოკუმენტაციის სისტემის დანერგვის მოთხოვნას. ამიტომ რეკომენდებულია, რომ კომიტეტმა მონაწილე სახელმწიფოს მოსთხოვოს დაუყოვნებლივ შეიმუშაოს კონსერვაციის ღირებული პროგრამა, რომელიც მოიცავს ძეგლის მონიტორინგს, კვლევასა და განხორციელებას, ორი ეკლესიის ყველა კედლის მხატვრობის, მოზაიკისა და ქვის ჩათვლით და წარუდგინოს იგი მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრს საკონსულტაციო ორგანოების მიერ განსახილველად. კომიტეტმა შესაძლოა მოუწოდოს საერთაშორისო საზოგადოებას ტექნიკური და ფინანსური დახმარება გაუწიოს მონაწილე სახელმწიფოს ამ ძეგლის დასაცავად დამტკიცებული საკონსერვაციო გეგმის შესაბამისად.

საჭიროა დამატებითი ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ მონიტორინგის რომელი ინდიკატორებია გამოყენებული OUV ატრიბუტების მონიტორინგისთვის. სამგანზომილებიანი სტრუქტურული მონიტორინგის სისტემა, რომელიც უკვე გამოიყენება ღვთისმშობლის ეკლესიაში, უნდა გავრცელდეს წმინდა გიორგის ეკლესიაზე და კომპლექსში შემავალ სხვა მნიშვნელოვან ნაგებობებზე.

საქართველოს მსოფლიო მემკვიდრეობის დაცვის საბჭოს დაარსება მისასალმებელია. ამასთან, გაუგებარი რჩება, თუ და როგორ იმოქმედებს ეს საბჭო, როგორც საკოორდინაციო კომიტეტი ამ ძეგლისთვის, როგორც ამას კომიტეტი ითხოვს (41 COM 8B.31). მისასალმებელი იქნებოდა ამ საბჭოს საქმიანობების განახლება ამ ძეგლის არსებული საკონსერვაციო გამოწვევების გადასაჭრელად. მონაწილე სახელმწიფომ არ განმარტა, მიენიჭა თუ არა 2017-2021 წლებზე გათვლილ მართვის გეგმას ოფიციალური სტატუსი დაგეგმვის პროცესებში. ასევე შემაშფოთებელია, რომ მართვის გეგმით გათვალისწინებული მართვის კომიტეტი ჯერ არ არის შექმნილი. საჭიროა ამ გეგმის
State of conservation of properties
inscribed on the World Heritage List

გადახედვა და განახლება.

გადაწყვეტილება: 44 COM 7B.47

მსოფლიო მემკვიდრეობის კომიტეტი,

1. შეისწავლა რა WHC/21/44.COM/7B დოკუმენტი,

2. ახსენებს 41 COM 7A.20 და 41 COM 8B.31 გადაწყვეტილებებს, მიღებულს თავის 41-ე სესიაზე (კრაკოვი, 2017),

3. აღნიშნავს ღვთისმშობლის ეკლესიის ახლად მოწყობილი სახურავის სამწუხარო წარუმატებლობას და წმინდა გიორგის ეკლესიაში ტენიანობის შეღწევის გაგრძელებას, რაც ქვის, მოზაიკისა და კედლის მხატვრობის დაზიანებას იწვევს,

4. მიესალმება მონაწილე სახელმწიფოს ქმედებას ღვთისმშობლის ეკლესიაში დროებითი სახურავის მოწყობასთან დაკავშირებით და ეკლესიაში ქვის, კედლის მხატვრობისა და მოზაიკის დაზიანებაზე მონიტორინგსა და ანგარიშგებას და თხოვს მონაწილე სახელმწიფოს დაუყოვნებლივ:

ა) უზრუნველყოს ღვთისმშობლის ეკლესიისა და წმინდა გიორგის ეკლესიის გადახურვასთან დაკავშირებით უფრო ეფექტური გადაწყვეტილება ისე, რომ შესაძლებელი გახდეს კონსერვაციის ღონისძიებების უწყვეტად ჩატარება ტენიანობის შეღწევის საფრთხის გარეშე, და გადაწყვეტილების შესრულებამდე წარუდგინოს მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრს საკონსულტაციო ორგანოების მიერ განსახილველად,

ბ) შეიმუშაოს ძეგლის კონსერვაციის ღირებული პროგრამა, მათ შორის ორი ეკლესიის კედლის მხატვრობის, მოზაიკისა და ქვის საკონსერვაციო სამუშაოების მონიტორინგი, კვლევა და განხორციელება და წარუდგინოს მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრს საკონსულტაციო ორგანოების მიერ განსახილველად;

1. აგრეთვე სთხოვს მონაწილე სახელმწიფოს :

ა) გააგრძელოს თავისი ძალისხმევა მონიტორინგის ინდიკატორების შესამუშავებლად კონსერვაციის იმ ატრიბუტების მდგომარეობის მონიტორინგისათვის, რომლებიც გამოხატავს ძეგლის OUV (გამორჩეული უნივერსალურ ღირებულებას),

ბ) განავრცოს სამგანზომილებიანი სტრუქტურული მონიტორინგი წმინდა გიორგის ეკლესიაზე და კომპლექსში შემავალ სხვა მნიშვნელოვან სტრუქტურებზე,

გ) თავის შემდგომ ანგარიშში ამ ობიექტის კონსერვაციის მდგომარეობაზე წარმოადგინოს ანგარიში საქართველოს მსოფლიო მემკვიდრეობის დაცვის საბჭოს საქმიანობებზე კომიტეტის მოთხოვნასთან დაკავშირებით, რომელიც ეხება საკოორდინაციო კომიტეტის შექმნას;

2. შემდეგ სთხოვს მონაწილე სახელმწიფოს განიხილოს და განახლოს ძეგლის მართვის გეგმა და წარუდგინოს იგი მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრს საკონსულტაციო ორგანოების მიერ განსახილველად და შექმნას მმართველი კომიტეტი მისი განხორციელების მიზნით, მონაწილე სახელმწიფოს კვლავ უმელორებს მოთხოვნას დანერგოს მექანიზმი, რომელიც საშუალებას მისცემს მართვის გეგმას ან მის ნაწილს

იქონიოს სტატუსი დაგეგმვის პროცესებში;

3. *ითხოვს საერთაშორისო საზოგადოების გაძლიერებულ მობილიზებას მონაწილე სახელმწიფოსთვის მეტი ფინანსური და ტექნიკური დახმარების უზრუნველსაყოფად, მათ შორის მსოფლიო მემკვიდრეობის ფონდის - "კონსერვაცია და მენეჯმენტი" - საერთაშორისო დახმარების თხოვნით მოკლე და შუალედური ღონისძიებების განსახორციელებლად ძველის კონსერვაციის მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით;*
4. *და ბოლოს, სთხოვს მონაწილე სახელმწიფოს 2022 წლის 1 თებერვლამდე წარუდგინოს მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრს განახლებული ანგარიში ძველის კონსერვაციის მდგომარეობისა და ზემოთ ჩამოთვლილი პუნქტების განხორციელების შესახებ მსოფლიო მემკვიდრეობის კომიტეტის მიერ განსახილველად 2022 წლის 45-ე სესიაზე.*